

Rekenkamer

met de omgeving, voor de omgeving

Onderzoeksprogramma rekenkamer 2024-2025

Bewegen in een complexe wereld

Bezoekadres

Maria Theresialaan 99
6043 CX Roermond

Postadres

Postbus 2207
6040 CC Roermond

IBAN: NL10NWAB0636750906

KvK: 67682065

088 88 90 100

info@waterschaplimburg.nl

www.waterschaplimburg.nl

titel   Onderzoeksprogramma rekenkamer 2024-2025
subtitel   Bewegen in een complexe wereld
datum   12 maart 2024
versie   2.0
status   Definitief
zaaknr.   2023-Z15434
documentnr.   WLD0C-667511332-97

vrijgave   Dit document is tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van in samenwerking met:

naam	functie	rol
Gineke Anninga	Ambtelijk secretaris rekenkamer	
Emiel Broere	Lid rekenkamer	
Alex van Leengoed	Lid rekenkamer	

Dit document is vrijgegeven door mevrouw Margriet van Tulder, voorzitter rekenkamer WL
Zaaknr. 2023-Z15434 / Doc.nr. WLD0C-667511332-97

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Van suggesties naar programma	5
3	Lopende onderzoeken	6
3.1	Onderzoek 1: Informatiepositie AB	6
3.2	Onderzoek 2: Bestuurlijke samenwerkingen Waterschap Limburg	6
4	Onderzoeken 2024	9
4.1	Onderzoek 1: Participatiebeleid	9
4.2	Onderzoek 2: Sturingsmogelijkheden AB m.b.t. Impulsprogramma Kaderrichtlijn Water10	
5	Onderzoeken 2025	12
5.1	Onderzoek 1: Strategisch grondbeleid	12
6	Werkbegroting 2024	13
7	Planning 2024	13
	Bijlage: Selectiecriteria en groslijst onderzoeken	14

1 Inleiding

De rekenkamer van Waterschap Limburg (RKWL) heeft vooruitlopend op de nieuwe wetgeving, die op 1 januari 2024 in is gegaan anderhalf jaar ervaring opgedaan binnen het waterschap. De rekenkamer kijkt tevreden terug op deze periode. In deze periode zijn twee onderzoeken uitgevoerd en een derde onderzoek is ver gevorderd.

De rekenkamer heeft na de verkiezingen van maart 2023 kennisgemaakt met de fracties. In de gesprekken met de fracties heeft de rekenkamer inzicht gekregen in welke onderwerpen de fracties graag onderzocht zien. Deze onderwerpen zijn toegevoegd aan de al bestaande groslijst. De gesprekken hebben meer ideeën voor onderzoek opgeleverd dan er in een jaar onderzocht kunnen worden door de rekenkamer. Ingegeven door de veelheid van onderwerpen heeft de rekenkamer besloten om een onderzoeksprogramma op te stellen voor 2024 en 2025. De geplande onderzoeken voor 2025 hebben een voorlopig karakter.

Het concept-onderzoeksprogramma is besproken met de commissie begroting en verantwoording op 21 februari 2024.

Het onderzoeksprogramma is op 11 maart 2024 door de rekenkamer vastgesteld. Het Onderzoeksprogramma is ter kennisneming aangeboden aan het algemeen bestuur van het waterschap.

Het onderzoeksprogramma wordt gepubliceerd op de website van WL.

Namens de rekenkamer Waterschap Limburg

Margriet van Tulder
18-03-2024
Voorzitter

2 Van suggesties naar programma

De rekenkamer heeft in de afgelopen anderhalf jaar op diverse manieren kennis gemaakt met het werk van het Waterschap. Er is een groot aantal gesprekken gevoerd. De rekenkamer heeft een groslijst opgesteld van alle gedane suggesties. Om te komen tot een gemotiveerde keuze heeft de rekenkamer de selectiecriteria uit het onderzoeksprotocol toegepast. Op basis van de selectiecriteria en de actualiteit van de genoemde onderwerpen heeft de rekenkamer een keuze gemaakt. De gekozen onderwerpen worden toegelicht in dit onderzoeksprogramma. In de bijlage vindt u een aantal onderzoeksuggesties, die veel genoemd zijn door de fracties. De RKWL neemt deze suggesties en de actualiteit mee bij het maken van keuzes in de verdere toekomst.

Selectiecriteria

In haar onderzoeksprotocol heeft de rekenkamer selectiecriteria geformuleerd, die zij als uitgangspunt hanteert bij het maken van keuzes. Aan de hand van deze criteria heeft de RKWL keuzes gemaakt. U vindt een overzicht van de selectiecriteria, een toelichting op de gemaakte keuzes en de onderzoeken die op in groslijst zijn geplaatst in de bijlage.

In dit onderzoeksprogramma is gekozen voor een tweejarig programma. In 2024 worden 2 lopende onderzoeken afgerond. Er worden 2 grote onderzoeken opgestart en er is ruimte voor het uitvoeren van 1 klein onderzoek. Dit onderzoek is nog niet gepland. Voor 2025 is 1 groot onderzoek voorzien.

Leeswijzer

In hoofdstuk 3 vindt u een toelichting op de stand van zaken m.b.t. de lopende onderzoeken. In hoofdstuk 4 wordt de voorlopige onderzoeksvraag van de nieuwe onderzoeken beschreven. In hoofdstuk 5 vindt u de voorlopige onderzoeksvraag van het voorziene onderzoek in 2025. In hoofdstuk 6 treft u de werkbegroting 2024 aan en in hoofdstuk 7 is de planning 2024 weergegeven.

3 Lopende onderzoeken

3.1 Onderzoek 1: Informatiepositie AB

Goed geïnformeerd zijn is cruciaal voor het Algemeen Bestuur (AB) van elk waterschap. Hoe krijgt het AB goed begrip van wat er speelt in het waterschap en grip op wat er moet gebeuren? En hoe blijft het AB vervolgens goed op de hoogte van de resultaten daarvan? Het AB heeft een goede informatiepositie nodig om zijn werk te kunnen doen: om goed te kunnen sturen en controleren.

De rekenkamer van het Waterschap Limburg wil beter inzicht in de huidige informatiepositie van het AB van het Waterschap Limburg, mede om het AB te ondersteunen in het verkrijgen van een (nog) betere informatievoorziening en -positie. Immers, de behoefte aan duidelijke(re) afspraken en werkwijzen over informatieverstrekking wordt groter nu het waterschapswerk steeds urgenter en complexer wordt en bovendien het waterschapsbestuur een steeds 'politiekere' invulling krijgt.

Als onderzoeksvraag is geformuleerd:

Wordt de informatiepositie van het AB voldoende geborgd om tijdig en volwaardig zijn kaderstellende en controlerende rol in te vullen en om de gewenste taakopvatting als volksvertegenwoordiger te kunnen waarmaken? En welke informatiepositie is nodig om de koersbepaling en controle door het AB te versterken?

Het onderzoek bevindt zich in de fase van bestuurlijk hoor- en wederhoor. Verwacht wordt dat het onderzoek in het eerste kwartaal van 2024 aan het algemeen bestuur kan worden aangeboden.

3.2 Onderzoek 2: Bestuurlijke samenwerkingen Waterschap Limburg

Relevantie van het vraagstuk

De wereld om ons heen is steeds complexer geworden. Het waterschap kan haar doelen niet in haar eentje bereiken. Voor steeds meer opgaven en doelen is sprake van een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het Rijk, de provincie, gemeenten, belangenorganisaties en het waterschap. Het waterschap neemt steeds vaker deel aan samenwerkingen. Dit krijgt vorm in gemeenschappelijke regelingen, bestuursovereenkomsten, (internationale) samenwerkingsovereenkomsten, convenanten etc.

De rekenkamer heeft gekozen voor dit onderzoek, omdat waterschappen steeds meer willen en moeten samenwerken om de opgaven waar ze voor staan te kunnen realiseren. De gedachte is dat opgaven zo meer doeltreffend kunnen worden opgepakt. Maar samenwerking is niet gemakkelijk. In het openbaar bestuur is het soms lastig om de democratische legitimering bij interbestuurlijke samenwerking in te vullen. Het algemeen bestuur moet daarom nadenken over de rol die hij moet pakken bij het besturen van de bestuurlijk relevante samenwerkingen.

Het doel van het voorgenomen rekenkamer onderzoek is om inzicht te krijgen in de bestuurlijke relevante samenwerkingen die het waterschap is aangegaan en welke sturings- en controlemogelijkheden het AB heeft m.b.t. tot deze bestuurlijke samenwerkingen. De aanbevelingen

Bewegen in een complexe wereld

uit het onderzoek vormen een handreiking voor het algemeen bestuur, waarmee bestaande en nieuwe samenwerkingsrelaties beoordeeld kunnen worden.

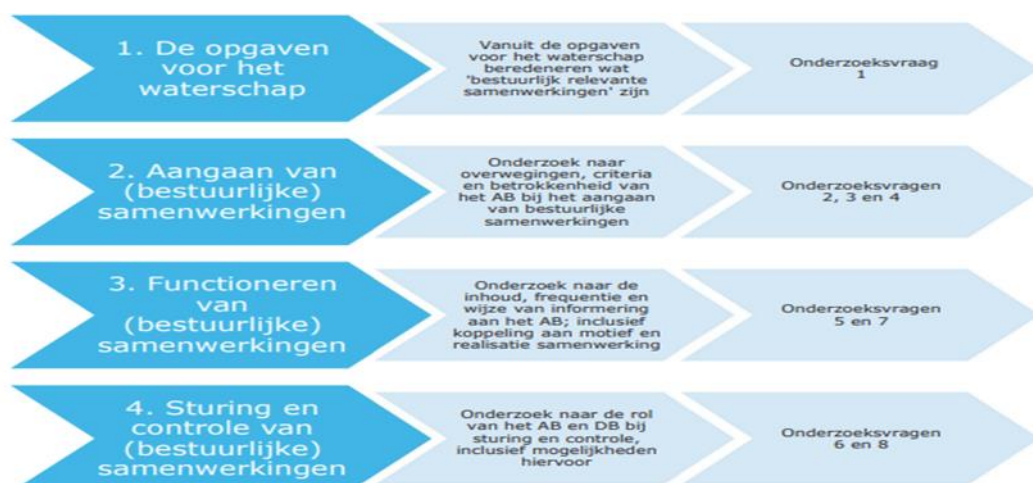
De rekenkamer heeft de volgende onderzoeksvraag geformuleerd:

Wat heeft het algemeen bestuur nodig om besluiten te kunnen nemen over het aangaan van bestuurlijk relevante samenwerkingsrelaties en hoe kan het AB deze sturen en controleren?

Hierbij zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

1. Hoe definiëren we het begrip 'bestuurlijk relevante samenwerkingen'?
2. Op basis van welke overwegingen worden besluiten tot het aangaan van bestuurlijke samenwerkingen genomen.
  - a. Door het AB?
  - b. Door het DB?
3. Welke criteria hanteren AB en DB bij het aangaan van bestuurlijke samenwerkingen?
4. Hoe wordt het AB betrokken bij de totstandkoming van bestuurlijke samenwerkingen die het DB aangaat?
5. Waarover, hoe vaak en op welke wijze en wordt het AB geïnformeerd over de voortgang, de resultaten en de effecten van bestuurlijke samenwerkingen? Maak hierbij onderscheid tussen aan het DB gedelegeerde en gemandateerde taken.
6. Wat is de rol en positie van het AB en DB in sturing en controle van de onderzochte 'bestuurlijke samenwerkingen'?
7. Wat was de motivatie om de bestuurlijke samenwerking te starten en voldoet dit in de praktijk aan de verwachtingen van het AB en het DB?
8. Welke mogelijkheden zijn er voor het AB om de onderzochte 'bestuurlijke samenwerkingen' (bij) te sturen en te controleren? Gebruikt het AB die?

Op basis van de door de rekenkamer geformuleerde deelvragen heeft het onderzoeksbureau onderstaande onderzoeksaanpak en thema's geformuleerd.

Figuur 1. Clustering van de onderzoeksvragen

Onderdeel van het onderzoek vormt een korte survey met maximaal 3 vragen aan alle leden van het algemeen bestuur. Gevraagd wordt naar wat in de ogen van leden van het algemeen bestuur

Bewegen in een complexe wereld

kenmerken zijn van bestuurlijk relevante samenwerkingen (open vraag) en naar op welk van de samenwerkingsverbanden AB-leden meer grip, controle en sturing wensen? (meerkeuze). Daarna worden een tweetal verdiepende gesprekken georganiseerd met leden van het algemeen bestuur uit de commissie Waterkeringen & Bestuur en Organisatie (WBO). Tot slot wordt als daar behoefte aan is een extra groeps gesprek georganiseerd waar alle leden van het AB voor uitgenodigd worden om input mee te geven voor het onderzoek.

Het onderzoek is gestart in november 2023. Verwacht wordt dat het onderzoek na de zomervakantie van 2024 aan het Algemeen Bestuur kan worden aangeboden.

4 Onderzoeken 2024

De volgende onderzoeken zijn gepland voor 2024. De rekenkamer heeft met deze planning enige budgetruimte gehouden om mee te kunnen doen aan het voornemen van de NVRR om een DoeMee-onderzoek uit te gaan voeren dat ook voor waterschappen meerwaarde heeft. Er blijft nog ruimte om een klein onderzoek toe te voegen wanneer dat gewenst is op basis van de actualiteit.

4.1 Onderzoek 1: Participatiebeleid

Relevantie van het vraagstuk

In het 'Participatiebeleid Waterschap Limburg en Waterschapsbedrijf Limburg' vastgesteld in de AB-vergadering van 24-11 2021, is vastgesteld op welke wijze het Waterschap Limburg en het Waterbedrijf omgaat met zowel de wettelijk verplichte als ook de niet verplichte participatie. In het document worden visie en ambities beschreven.

Het DB gaat conform de besturingsfilosofie over de uitvoering van het door het AB vastgestelde beleid en bepaalt derhalve op hoofdlijnen de spelregels rondom participatie. Binnen de organisatie wordt voor borging in de werkinstructies gezorgd. De monitoring en evaluatie van participatie en de daarop te baseren verbeteringen worden meegenomen in de reguliere P&C cyclus van WL.

De beschreven uitgangspunten en manier van werken t.a.v. participatie vormen het kader dat het Algemeen Bestuur heeft vastgesteld. Binnen dit kader kan de organisatie de participatie vormgeven, passend bij het type proces of project en passend bij de rol van Waterschap Limburg daarin. De controlerende rol van het Algemeen Bestuur bestaat eruit te bewaken dat Waterschap Limburg volgens de gestelde kaders handelt. Het AB toetst achteraf of volgens het participatiebeleid wordt gewerkt.

Om de toetsing door het AB te ondersteunen, wordt er in de voorstellen aan het AB een participatieparagraaf opgenomen. WL sluit met betrokkenen na afronding van het project het participatietraject gezamenlijk af. Er wordt achteraf teruggekeken of is uitgevoerd wat afgesproken is tijdens het participatietraject. Na de uitvoering van het initiatief wordt met betrokkenen besproken of is voldaan aan de verwachtingen (het continue proces van de omgevingsdialoog).

Verder zorgt WL voor het monitoren en evalueren van haar eigen participatiebeleid. Dit betekent concreet dat het Participatiebeleid van WL, zoals beschreven in de beleidsnotitie van 24 november 2021, eens per 2 jaar tussentijds geëvalueerd wordt en bepaald wordt of het nog steeds voldoet aan de verwachtingen. Eventuele verbeteringen worden meegenomen in de reguliere P&C cyclus van WL.

Voorlopige onderzoeksvraag

Op welke wijze is de participatie in de jaren 2021-2023 vormgegeven en sluit dit aan bij de kaders die het AB hiervoor in het participatiebeleid heeft vastgesteld?

Deelvragen daarbij zijn:

Bewegen in een complexe wereld

- Geeft het participatiebeleid duidelijkheid aan de organisatie wat het AB van Waterschap Limburg verwacht inzake participatie?
- Zijn partners van het waterschap (b.v. partijen waarmee wordt samengewerkt of die belangen hebben) bekend met het participatiebeleid?
- Wordt de participatieparagraaf in DB-voorstellen toegepast en adequaat (volgens de visie en ambities van het participatiebeleid) ingevuld?
- Wordt de participatieparagraaf in DB-voorstellen adequaat uitgevoerd?
- Wordt achteraf teruggekeken hoe participatie is ingevuld, of dit in overeenstemming was met de participatieparagraaf en of het voldeed aan de ambities van WL
- Helpt de participatieparagraaf in voorstellen van het DB het AB om grip te krijgen op de wijze waarop het waterschap participatieprocessen opzet en uitvoert?

Aspecten of onderzoeksrichtingen

Participatie is als onderwerp door meerdere fracties aangedragen en is een belangrijke factor voor zorgvuldige en draagkrachtige besluitvorming. Het onderzoek richt zich op het toetsen van de uitvoeringspraktijk aan het vastgestelde beleid.

4.2 Onderzoek 2: Sturingsmogelijkheden AB m.b.t. Impulsprogramma Kaderrichtlijn Water

Relevantie van het vraagstuk

De KRW is een Europese richtlijn over de kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater. In 2000 hebben de landen uit de Europese Unie (EU) deze richtlijn vastgesteld. Al het water in Nederland moet in 2027 een goed leefgebied vormen voor de planten en dieren die er thuishoren. En er moet redelijk eenvoudig drinkwater van te maken zijn. Het Nederlandse oppervlaktewater voldoet nog niet aan de normen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De waterschappen nemen maatregelen en werken aan een betere waterkwaliteit. De raad voor de leefomgeving en infrastructuur heeft in mei 2023 advies uitgebracht aan demissionair minister Harbers van Infrastructuur en Waterstaat. In dit advies is geconcludeerd dat met het huidige Nederlandse beleid de KRW-doelen in 2027 redelijkerwijs niet meer kunnen worden gehaald. De verwachting is dat deze doelen ook na 2027 niet kunnen worden gehaald als er geen aangescherpte beleidsaanpak komt. Als reactie hierop heeft het ministerie een impulsprogramma vastgesteld (juni 2023). Waterschappen hebben net als ministeries, de industrie en de agrarische sector een belangrijke taak in het realiseren van de doelen van de KRW. Veel maatregelen zijn al uitgevoerd maar er is ook nog veel te doen. De consequenties van het KRW-impuls programma worden door de organisatie onderzocht. Er liggen belangrijke vragen m.b.t. het aandeel van het buitenland, het rijk, de provincie, de gemeenten, de agrariërs en de TBO's in deze opgave: wie doet wat, hoe is de samenwerking georganiseerd en op welke stoffen komt de focus te liggen.

Voor het algemeen bestuur is van belang om inzicht te krijgen in:

- De restopgave KRW voor het waterschap: hoe en wanneer wordt die restopgave in beeld gebracht?
- De verwachtingen die er in de organisatie leven m.b.t. de noodzaak om een eventuele versnellingsoperatie uit te voeren en de (financiële) consequenties hiervan voor het waterschap.

Bewegen in een complexe wereld

- Welke processen in de organisatie zijn ingericht om zicht te krijgen op de restopgave.
- De vraag welke opties er voor het (algemeen) bestuur open staan voor een verdere aanscherping van de (beleidsmatige) aanpak m.b.t. het behalen van KRW-doelen.
- Hoe de Limburgse situatie zich verhoudt tot de rest van Nederland.

Voorlopige onderzoeksvraag

Wat is de restopgave KRW voor waterschap Limburg, wat zijn de sturingsmogelijkheden voor het AB en welke extra inspanningen zijn mogelijk en welke extra inspanningen zijn voorzien?

Daarbij wordt niet alleen gekeken naar verplichte basismaatregelen maar ook naar welke extra maatregelen mogelijk zijn, maar niet zijn voorzien. Bij die extra maatregelen kan onder meer worden gedacht aan maatregelen variërend van inrichtingsmaatregelen, financiële instrumenten tot vrijwillige samenwerking. Ook het VTH-beleid en het gebruik van de bestuurlijke afwegingsruimte bij de waterschapsverordening spelen een belangrijke rol voor het behalen van KRW-doelen.

Aspecten of onderzoeksrichtingen

De KRW en haar consequenties voor waterschappen is een groot vraagstuk. De rekenkamer start met het uitvoeren van een vooronderzoek, waarin het thema wordt verkend en het handelingsperspectief van het waterschap in beeld wordt gebracht. Bij de uitvoering van het onderzoek wordt o.a. gebruik gemaakt van het onderzoek van de Universiteit van Utrecht “Koersen op KRW-doelbereik in 2027”

5 Onderzoeken 2025

5.1 Onderzoek 1: Strategisch grondbeleid

Relevantie van het vraagstuk

Voldoende en schoon water en een gezonde bodem. Het is van groot belang voor iedereen. Daarom wil het kabinet water en bodem sturend laten zijn bij beslissingen over de inrichting van Nederland. Water en bodem zijn van grote invloed op ons dagelijks leven. We halen ons drinkwater uit de bodem. De bodem biedt stevigheid, als fundament voor onze wegen en huizen. Is de bodem te nat of juist te droog? Dan merken we dat aan lagere opbrengsten, schade aan de natuur of in de supermarkt aan hogere prijzen.

Elk stukje bodem en oppervlaktewater in ons land is in gebruik, soms voor vele doeleinden tegelijk. En niet alleen wat je ziet. Ook onder de grond is het een drukte van jewelste. Buizen, pijpen, kabels, winning van grondstoffen. Op die bodem moeten we zuinig zijn. De Deltacommissaris beveelt aan voldoende ruimte te reserveren voor waterveiligheid, te zorgen voor voldoende zoet water, strategische grondwatervoorraden te beschermen, ruimtelijke adaptatie, meerlaagsveiligheid en transitie van het landelijk gebied. Het hebben van een bij de opgave passend grondbeleid en het beschikbaar hebben van strategische gronden zijn een noodzakelijke voorwaarde om de waterschapstaken te kunnen uitvoeren. Onderzocht wordt of het huidige grondbeleid en de daarbij behorende uitvoering ten aanzien van het tijdig beschikbaar hebben van strategische gronden doelmatig en doeltreffend verloopt.

Voorlopige onderzoeksvraag

Past het vigerende grondbeleid en het proces van grondaankopen en -verkoop ten aanzien het tijdig beschikbaar hebben van strategische gronden bij de opgaven van het waterschap m.b.t. dijkversterking, beekdalontwikkeling en waterkwaliteit?

Aspecten of onderzoeksrichtingen

In het Bestuursprogramma “balanceren met lef” is opgenomen dat zal worden gestart met het opzetten van een strategische grondbank in samenwerking met andere gebiedspartners. Beschikbaarheid van grond is belangrijk voor het tijdig kunnen treffen van maatregelen om te komen tot een water robuust en klimaatbestendig watersysteem. Bij dit onderzoek wordt onder meer gekeken naar aspecten die van belang zijn voor een adequate strategische grondvoorraad, zoals:

- Welke samenwerkingsafspraken met de provincie en Staatsbosbeheer zijn gemaakt inzake de beoogde samenwerking m.b.t. het tijdig beschikbaar krijgen van een strategische grondvoorraad.
- De financiële impact van het strategisch grondbeleid en de vragen die dit oplevert voor financiële kaderstelling door het algemeen bestuur.
- De bijdrage van de keuzes die worden gemaakt met betrekking tot het pachten of in bruikleen geven van gronden aan het strategisch grondbeleid.
- De mate waarin vertraging bij projectrealisatie wordt voorkomen door de aanwezigheid van een adequate strategische grondvoorraad.
- Wat de relatie is tussen het huidige grondbeleid en het landelijk beleid water en bodem sturend.

Op dit moment onderzoekt de organisatie samen met de provincie Limburg de mogelijkheden van het (gezamenlijk) inrichten van een grondbank. De Provincie Limburg is hier in de lead. De rekenkamer zal de uitvoering van dit onderzoek afstemmen op dit proces.

6 Werkbegroting 2024

Het betreft een eerste indicatieve begroting op basis van de ervaringen van de eerste anderhalf jaar. Op basis van de nieuwe wetgeving mag de rekenkamer alleen ondersteund worden door een ambtenaar als deze ambtenaar alleen voor het AB werkt. De ambtelijke organisatie is bezig om de herinrichting van de ondersteuning van het AB en het DB. Beide gremia krijgen hun eigen ondersteuning. In deze begroting is uitgegaan van ambtelijke ondersteuning van de rekenkamer.

• Bijeenkomsten (ongeveer 30)	€ 17.000
• Reiskosten	€ 1.500
• Ondersteuning rekenkamer	€ 11.000
• Onderzoeken (2 grote en 1 klein onderzoek)	€ 68.000
• Netwerken/congressen/Lidmaatschap NVRR	€ 2.000
• Onvoorzien	€ 500
Totaal	€ 100.000, inclusief btw.

7 Planning 2024

In onderstaand schema is de verwachte start en doorlooptijd van de geplande onderzoeken in beeld gebracht.

Onderzoeken	jan	febr	maart	april	mei	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec	jan	febr
Informatiepositie AB														
Bestuurlijk relevante samenwerkingen														
Participatiebeleid														
KRW														

Bijlage: Selectiecriteria en groslijst onderzoeken

Selectiecriteria

In haar onderzoeksprotocol heeft de RK WL selectiecriteria geformuleerd. De selectiecriteria worden als uitgangspunt gehanteerd bij het maken van keuzes. De RK WL heeft keuzes gemaakt en deze besproken met de commissie Begroting en Verantwoording.

Beoogd wordt een zo groot mogelijke bijdrage aan de missie en de doelstelling van het waterschap, passend bij de inzet van onderzoeksmogelijkheden. Uitgangspunten voor de keuze van onderzoeksonderwerpen zijn, dat de onderzoeksonderwerpen:

1. gaan over zaken die door het waterschap te beïnvloeden zijn;
2. maatschappelijk relevant zijn (geen individueel belang);
3. vanuit het waterschap gezien een groot maatschappelijk of financieel belang hebben;
4. te maken hebben met doelmatigheid, doeltreffendheid en/of rechtmatigheid;
5. bruikbare leereffecten opleveren voor het waterschap;
6. een onderwerp betreffen dat niet al is/wordt onderzocht door anderen zoals bijvoorbeeld door het dagelijks bestuur op basis van art.109a Waterschapswet, door een accountant of door een onderzoeksbureau of onder de rechter is;
7. een onderwerp betreffen waarbij onderzoekskosten in verhouding staan tot het doel.

Bij opvolgende onderzoeken wordt gestreefd naar een evenwichtige spreiding over de beleidsterreinen (om eenzijdige belasting van de organisatie te voorkomen) en over de diverse belanghebbenden (burgers, bestuur en organisatie).

Niet alle onderwerpen lenen zich voor een uitgebreid rekenkameronderzoek. In sommige gevallen kan worden bekeken of de onderzoeksvraag op een andere manier dan het uitvoeren van een volledig onderzoek door de rekenkamer kan worden beantwoord, bijvoorbeeld in de vorm van een korte analyse. Een dergelijke variant leidt dan niet tot een onderzoeksrapport, maar wordt in de vorm van een rekenkamerbrief gerapporteerd.

Groslijst

1. Assetmanagement WL/ Waterschapsbedrijf Limburg (WBL)

In 2022 is gebleken dat de vervangingsinvesteringen in de assets van het Waterschapsbedrijf niet volledig in de meerjarenbegroting waren opgenomen. De verwachting is dat deze vervangingsinvesteringen veel impact zullen hebben op de meerjarenbegroting van het waterschap. De fracties hebben vragen over de kaders waarbinnen gewerkt wordt. Ook zijn er vragen over de voortgang die inmiddels geboekt is. Welke toekomstige investeringen nodig geacht worden. Daarnaast voert WL een omvangrijke dijkversterkingsoperatie uit. De versterkingsoperatie duurt tot 2050. De versterkingsoperatie, het hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) wordt gefinancierd door waterschappen en het Rijk samen. Het beheer en onderhoud van de versterkte dijken komt voor rekening van het waterschap. Een mogelijke onderzoeksvraag kan zijn: Wat is nodig om de

assets van WL voor de lange termijn op niveau en betaalbaar te houden? Een welk afschrijvingsbeleid hoort hierbij?

2. Vergunningverlening, toezicht en handhaving

Welke doelstellingen kent het VTH-beleid van WL en hoe effectief is de uitvoering hiervan? Is de insteek van het beleid wat wettelijk moet? Is er sprake van ambitie en welke mogelijkheden zijn er om ambitie te tonen als uitvoeringsorganisatie? Bestaat er ook een morele verantwoordelijkheid en hoe kan die worden vormgegeven door een uitvoeringsorganisatie? Hoe is dit in het verleden gegaan en hoe adequaat is toezicht en handhaving uitgevoerd.

3. Belastingen/kostentoedeling

De waterschappen hebben de minister van Infrastructuur en Waterstaat gevraagd om een herziening van het belastingstelsel. De verwachting is dat het wetsvoorstel in maart 2024 in de 2^e kamer wordt behandeld. In het wetsvoorstel wordt ondermeer voorgesteld om het profijtbeginsel bij de watersysteemheffing beter toe te passen. Een voorbeeld hiervan is dat voor specifieke voorzieningen separate bekostiging mogelijk wordt. Ook wordt het mogelijk voor waterschappen om bijdragen te leveren aan het verminderen van de hoeveelheid regenwater op de riolering, klimaatadaptatie, de energietransitie en de circulaire economie. Nu de opgaven voor waterschappen steeds groter worden, wordt ook het vraagstuk van de rechtvaardige verdeling van kosten over de diverse groepen belastingbetalers steeds relevanter. Volksvertegenwoordigers staan voor vragen als:

- Welke beleidsvrijheid zit er in het belastingstelsel en de kostentoedeling? Aan welke knoppen kan het AB draaien?
- hoe leg je uit dat de belastingen weer omhoog moeten?
- wordt de groeiende groep in armoede levende mensen voldoende ontzien met het bestaande kwijtscheldingsbeleid?
- krijgt de belastingbetaler voldoende waar voor zijn geld?
- communiceert het waterschap open en transparant over deze kwesties?

4. Strategisch personeelsbeleid en externe inhuur

Waterschappen beschikken over veel specifieke kennis en kunde. Er is sprake van een grote uitstroom van personeel in de komende 5 tot 8 jaar vanwege pensionering. De huidige arbeidsmarkt is krap. De diverse transitie die gaande zijn vragen om een andere aanpak van sommige werkzaamheden en tegelijkertijd om het borgen en doorontwikkelen van bestaande kennis en kunde.

Het aantrekken en behouden van personeel wordt steeds belangrijker. Regelmatig wordt gekozen voor het extern inhuren van kennis en kunde, deels omdat deze kennis en kunde te specifiek is maar steeds vaker ook, omdat personeel niet beschikbaar is. Binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma wordt gewerkt aan het omzetten van de externe inhuur naar vast personeel. Hoe gaat het waterschap om met dit vraagstuk? Wat is de stand van zaken met betrekking tot vacatures en externe inhuur? Welke maatregelen zijn getroffen om de organisatie effectief en efficiënt te laten werken? Welke maatregelen voor de lange termijn zijn voorzien? Wat is de visie van het DB hoe het waterschap wil veranderen, samenwerken met bedrijven, scholen etc.

Bewegen in een complexe wereld

5. Grondwaterbeheer / grondwaterkwaliteit

In Limburg kennen we steeds vaker droge jaren. Schade aan oogsten en natuur komen steeds vaker voor. De afhankelijkheid van het (on)diepe grondwater stijgt. Oppompen leidt tot lagere grondwaterstanden en in de toekomst tot (mogelijk) te weinig (drink)water. Grondwaterbeheer is een integraal onderdeel van het watersysteembeheer en kan niet los gezien worden van de omgeving waar het onderdeel van uitmaakt. Er zijn raakvlakken met bodem- en milieubeheer. De bevoegdheid tot regulering van het grondwaterbeheer is aan verschillende bestuurslagen toegekend. Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten voeren elk vanuit verschillende verantwoordelijkheden, taken uit binnen het grondwaterbeheer. Het waterschap is bevoegd gezag voor vrijwel alle ondiepe onttrekkingen van grondwater. Bij de beoordeling van wateractiviteiten (met name onttrekkingen van grondwater) moet het waterschap rekening houden met de gevolgen voor de grondwaterkwaliteit (en dus ook aanwezige grondwaterverontreinigingen). Om invulling te kunnen geven aan haar kaderstellende en controlerende rol is het voor het AB belangrijk om geïnformeerd te worden over de volgende zaken:

- Wat is de stand van zaken ten aanzien van het grondwaterbeheer en de grondwaterkwaliteit in Limburg ?
- Wat zijn de rollen en verantwoordelijkheden van het waterschap en hoe verhouden deze zich tot die van de belangrijkste andere partijen?
- Hoe geeft Waterschap Limburg invulling aan haar rol en verantwoordelijkheden?
- Welke mogelijkheden zijn er voor het AB om het grondwaterbeheer en de grondwaterkwaliteit te beïnvloeden ?
- Hoe worden belangen afgewogen, beschikbare instrumenten om te sturen ingezet en maatregelen genomen om te borgen dat voldoende kwalitatief goed grondwater beschikbaar blijft voor mens en milieu?
- Op welke wijze is het AB betrokken bij kaderstelling, hoe wordt het AB op de hoogte gehouden van de voortgang en resultaten en wat is daarbij de kwaliteit van de informatievoorziening?

6. Beverbeleid en Peilbeheer WL

Bij de overstroming in Noord-Limburg zijn de stuwen niet op tijd gestreken en beverdammen hebben voor overlast gezorgd. Er is meer dan 1 mln. schade ontstaan bij deze overstroming. Als er klachten komen over de bevers wordt in 90% van de gevallen besloten om de dam kapot te maken. Hoe effectief en efficiënt zijn het beverbeleid en het peilbeheer van WL? Is er sprake van conflicterende doelstellingen en/of conflicten in de uitvoering van dit beleid?